Enderrock | Jordi Novell | Actualitzat el 08/06/2020 a les 18:30

Jordi Gratacós: «Les institucions ens enganyen»

El president d'ARC critica el paper de les institucions culturals durant la crisi de la COVID-19 | Gratacós es mostra pessimista davant les xifres negatives que ha mostrat el darrer informe sobre la música en directe

Jordi Gratacós, president d'ARC | F. Martí E. Berenguer

Jordi Gratacós és mànager des de fa prop de quaranta anys. Director de l'empresa Wam Produccions, va ser un dels fundadors del primer Mercat de Música Viva de Vic, així com del primer festival BAM de Barcelona. Des de l'any 2011 és president d'ARC, Associació de Representants, Promotors i Mànagers de Catalunya, que agrupa una vuitantena d'empreses del sector de la música en directe.

ARC ha presentat un informe sobre la situació de la música en directe arran de la crisi de la COVID-19. T'esperaves una radiografia millor o pitjor?
Quan hi penses fredament, veus que l'afectació és molt gran i no només pels números. Sobretot quan parles amb cadascuna de les aquestes empreses i et transmeten la seva situació, que és molt angoixant. Des de fa un any hem aconseguit remuntar la crisi del 2008, que el sector va començar a notar al voltant del 2013, així que hem estat sis anys patint la crisi. Quan veus que has estat sis anys per recuperar-te d'unes xifres que no eren ni molt menys tan catastròfiques com les actuals, veus que la patacada serà molt forta, i crec que no en som prou conscients. Quan un empresari arrisca i no se'n surt per motius aliens, això genera pors, perquè s'hi està jugant l'empresa i els béns personals. Potser necessitarem deu anys per recuperar-nos, i probablement moltes empreses es quedaran pel camí, des d'aquesta mateixa tardor.

Hi ha alguna empresa que no aixecarà la persiana després de l'estiu?
Em consta que hi ha moltes empreses ?micro' que abans del 2010 eren tres, quatre o cinc persones en plantilla, i que després de la crisi van quedar reduïdes a una o dues? aquestes ho tenen molt malament; si tenien un despatxet, ara hauran de tornar a casa. Juguem amb l'optimisme i l'esperança, però a nivell econòmic està tot molt fotut. I les institucions d'alguna manera ens enganyen, fan unes promeses que després no compleixen.

Com valores la resposta institucional?
Crec que arriba tard. Parlo del Departament de Cultura i de l'ICEC. Sempre hem demanat que comptin amb el sector, i quan han vist la situació actual ho han fet, però quan ja era massa tard. Hi ha moltes coses que tenien voluntat de solucionar, però no ho han pogut fer. Hi ha hagut molta voluntat, però també promeses incomplertes, perquè també depenem del joc polític i dels partits. I acabem constatant que la música és l'últim que tenen en compte a l'hora de considerar-nos una indústria, un sector de negoci. Te n'adones que els mateixos polítics que estan dins d'aquesta maquinària són els menys rellevants en tota l'estructura del govern. Quan vam publicar les primeres xifres que estimaven les pèrdues del sector per la crisi del Coronavirus, de seguida ens van citar per reunir-nos. El primer en trucar a ARC va ser el president del Parlament, en Roger Torrent, i a partir d'aquí vam fer reunions amb tothom: amb tots els departaments de la conselleria, amb l'Associació de Municipis, amb la Federació de Municipis, amb les Diputacions de Girona i Barcelona, etc. I veus que realment comptaven amb tu, però que ells mateixos són els últims dins de l'estructura.

Quin nivell d'interlocució hi heu tingut, doncs?
Quan ens vam reunir amb la Consellera, vaig dir-li que no ens estava defensant; que per molt que pertanyi a un govern i hagi de fer pactes estratègics amb altres partits per estabilitzar-lo, a mi i al sector tot això ens era igual; "vostè ens ha de defensar davant del seu propi govern, no s'ha de justificar". No poden jugar amb nosaltres. Hem notat apropament i reacció arran de la primera enquesta, hem fet molta pedagogia amb tots els partits polítics i amb els mateixos diputats, perquè no saben la magnitud de la tragèdia que ve, ni la importància que té, i tampoc l'afectació empresarial del nostre sector. Tots els responsables polítics consumeixen música, però ho fan i pensen com un consumidor normal i corrent, ignorant tota la cadena de valor que hi ha al darrere.

Has parlat de promeses no complertes. Exactament què ha passat?
Parlem de polítics, i darrera de la façana política hi ha una persona; i quan parles amb aquesta persona t'entén i et comprèn. De vegades et dona opinions o expressa voluntats que després no es transmeten, i potser no és perquè no vulgui, sinó perquè el mateix engranatge li impedeix evolucionar. Diuen que hi ha noséquants milions per ajudar al sector, perquè sortim de la crisis, però es confon a la gent. Són subvencions a fons perdut o són crèdits del ICF? Això són petits enganys. Som els privats els que assumim propostes i gestos. ARC, per exemple, porta tres mesos sense passar la quota als seus associats, i estem acumulant un dèficit que no podrem recuperar, perquè molts socis estaran fins al 2021 sense treballar. Des de l'OSIC se'ns va dir que hi hauria una partida per les entitats articuladores que han tingut un ?lucre cessant'; però ara per ara ens han exclòs.

Parlem de les dades que heu presentat. Un 76% dels treballadors del sector de la música en directe estan patint un ERTO, i una pèrdua estimada de facturació de més de 110 milions d'euros entre març i setembre. Entre octubre i desembre creieu que es pot recuperar part d'aquesta pèrdua?
Ja estem veient que el sector privat està intentant tirar endavant programacions que almenys permetran no acomiadar tanta gent, i que l'estructura es mantingui sota mínims, amb punt mort i el motor al ralentí. No crec que es pugui recuperar gaire, és un any sencer perdut. Molts concerts s'han ajornat al 2021, i això vol dir que els músics hauran de tocar, i si tenien previst fer un any sabàtic per preparar un nou disc, no hi haurà lloc per gent nova. Són pràcticament dues temporades

d'aturada.

Sembla que el públic també sortirà bastant empobrit d'aquesta crisi?
L'estat precari del públic també s'ha de tenir en compte, sobretot el del jovent, el consumidor habitual. I també hi ha un factor psicològic important: la gent tindrà moltes ganes de tornar a sortir, però el públic també tindrà por, hi haurà una certa paranoia perquè hi hauran rebrots. I això pot tenir un efecte contrari que freni les ganes d'anar a un concert, es pot perdre el sentit lúdic i col·lectiu? estem davant un canvi de paradigma social.

Els ajuntaments són el principal promotor del país i majoritàriament ho estan suspenen tot; en canvi els promotors privats busquen alternatives. Com a ARC podeu reclamar-los alguna cosa o instar al Govern a fer-ho?
El Ministre de Cultura va dir una frase que va sortir d'ARC: "la cultura no es suspèn, es prorroga". Després però, el Reial Decret diu que si es suspenen els concerts només cal pagar d'un 3% a un 6 %? amb això no paguem ni el telèfon! Des d'ARC hem començat a fer un estudi jurídic, no només per reclamar, sinó també per donar solucions jurídiques als ajuntaments. Els ajuntaments tenen autonomia pressupostària, ningú els pot obligar a fer res. Sí que el Govern espanyol podria dictar alguna mesura, com alliberar els fons de contingència dels ajuntaments, que molt probablement acabaran tornant a Madrid. Als ajuntaments hi ha els polítics que decideixen, els tècnics que executen, i després la clau de volta són els secretaris i els interventors. Els ajuntaments només pagaran el 30% d'un concert posposat per l'any que ve si hi ha contracte, i el mes de març, en molts casos no hi havia contractes; per tant, per molta voluntat política que hi hagi, per llei no podran pagar un tant % d'un concert previst per l'any vinent.

Pots explicar quina és la feina que esteu fent amb els interventors dels ajuntaments?
Des de fa un any, ARC està amb negociacions amb el CSITAL (Col·legi de Secretaris, Interventors i Tresorers d'Administració Local de Catalunya), però no entenen el nostre funcionament. Entenen com funciona una empresa d'infraestructures o de serveis, però la nostra estructura és tan diferent a la resta, que no hi ha una normativa explícita. I és aquí on xoquem; les lleis estatals que tenen vigència sobre els ajuntaments no ens ajuden en absolut, al contrari. A nivell municipal ens trobem que la sensibilitat en cultura és de ?*paripé*', escenografia de teatre de guinyol. Fa uns anys es van dedicar a invertir en grans contenidors culturals: teatres, auditoris,... però al cap d'un o dos anys, quan va començar la crisi, van quedar abandonats.

Hi ha poca sensibilitat cultural des dels consistoris?
És molt difícil trobar alcaldes que vinguin del sector cultural. Quan n'hi ha hagut un, s'ha notat la sensibilitat. Per exemple, l'alcalde d'Olot, Josep Berga, Carles Puigdemont, quan va ser alcalde de Girona? Als 947 ajuntaments catalans, cada alcalde té la seva sensibilitat vers la cultura, i en tenir autonomia municipal, ningú els pot obligar a res. L'únic que podria fer la Diputació, per exemple, és retirar la subvenció que atorga a l'ajuntament si no la inverteixen en realitzar activitats culturals.

? Sabeu quina és, exactament, la inversió pública en cultura per habitant a Catalunya? I a altres països europeus?

? Per a uns pressupostos dignes, #ActuaCultura. Ens ajudeu a difondre-ho? pic.twitter.com/adAJB5JVSd

? Actua Cultura 2% (@ActuaCultura) March 10, 2020

Som lluny d'una solució, per la manca d'eines?
Evidentment, si hi hagués un pressupost com cal seria molt més fàcil ajudar al sector. Tenim dues dicotomies. Una, que històricament no s'ha fet el que calia a nivell de legislació, ni des del govern central ni des de l'autonòmic -que hauria pogut fer molta cosa i no l'ha fet-, ni des dels governs locals. I l'altra, que tot canviaria més si a nivell pressupostari, en comptes de tenir el

0,7% tinguéssim un 2%, que tampoc és per tirar coets. I més, tenint en compte que quan es parla dels pressupostos de Cultura s'hi inclou el manteniment de grans contenidors culturals que costen una fortuna com el Gran Teatre del Liceu, l'Auditori de Barcelona o el Palau de la Música Catalana, el capítol dos de personal i el manteniment de la infraestructura pròpia del Departament de Cultura, amb un excés de funcionariat i una estructura que està rovellada i costa molt de fer anar. En el nostre sector, acabem destinant el 70% del nostre temps a la burocràcia que ens obliguen a fer les administracions públiques. Ens fan perdre molt temps? com és possible, per exemple, que els ajuntaments no tinguin el mateix model de factura electrònica?

Podem acabar l'entrevista amb una nota d'optimisme?
Em costa molt ser optimista. Porto més de trenta-cinc anys en aquest sector, i sempre hi he vist les seves carències; no sempre depenem només de la nostra pròpia voluntat. He treballat molts anys a França i, tot i ser un país centralista, va ser capaç de crear una estructura compartimentada, amb autonomia a cada regió, que a la vegada creava xarxes de formació, informació... Per què no s'ha pogut fer aquí? Tant que diem que estimem el nostre país i que ens pensem que som els millors... però encara estem amb que tot depèn de Madrid. Les estructures autonòmiques es podien haver solucionat, i haver marcat la diferència. M'he frustrat tantes vegades, que no puc ser optimista. Que a hores d'ara haguem de tornar a reclamar un departament de musicals a TV3? per l'amor de Déu! Bé, amb els companys no soc pessimista, perquè tot i que estem tots a la desgràcia i a precari, ens hi estem esforçant. Soc pessimista amb els polítics i amb la política. Puc ser optimista amb els companys d'ofici, perquè hem patit molts anys, estem patint i patirem. I això no s'arregla gastant dos milions d'euros fent spots a la televisió o pàgines a La Vanguardia. La cultura s'ha de transmetre al poble, i això no s'ha sabut fer.